

Королюк О. М. Деякі аспекти проблеми підготовки майбутніх учителів математики до організації самостійної роботи студентів у коледжах // Проблеми освіти: збірник наукових праць. – Вип. 84. – Житомир-Київ, 2015. – С. 184-187.

О. М. Королюк,
кандидат педагогічних наук, доцент,
член-кореспондент Академії міжнародного співробітництва з креативної педагогіки
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
МАТЕМАТИКИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У
КОЛЕДЖАХ**

У статті обґрунтовано важливість підготовки майбутніх учителів математики до організації самостійної роботи студентів у коледжах.

Ключові слова: *учителі математики, самостійна робота студентів у коледжах, математичні знання.*

В статті обґрунтовано значимість підготовки майбутніх учителів математики к організації самостійної роботи в коледжах.

Ключевые слова: *учителя математики, самостоятельная работа студентов в колледжах, математические знания.*

The article substantiates the need for training of future teachers of mathematics to the organization of independent work of students in colleges.

Keywords: *mathematics teacher, independent work of students in the colleges of mathematical constructions.*

Сучасний етап реформування системи вітчизняної освіти, процеси приєднання до Болонської конвенції зумовлюють нові вимоги до якості підготовки майбутніх педагогів, які будуть задіяні на різних освітніх ланках.

Математичні знання посідають особливе місце в загальнолюдській системі знань. Вивчення математики відкриває широкі можливості для розвитку логічного мислення, просторових бачень та уяви, алгоритмічної культури особистості, формування вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, обґрунтовувати твердження, моделювати ситуації тощо. Математична підготовка створює методологічну основу засвоєння інших наук. Отже, від того, як організовано вивчення математики, які методи та прийоми навчання використовуються – чи знання подаються догматично, чи ними оволодівають у результаті активної самостійної праці – залежить становлення творчої, активної, самостійної особистості. Тому на вчителів математики покладається особлива відповідальність за формування в учнів, студентів умінь і навичок самостійної роботи.

Реалізація в Україні програми навчання впродовж усього життя обумовила посилення уваги вітчизняних науковців до проблеми самостійної роботи. Різні її аспекти знайшли своє відображення в наукових працях А. М. Алексюка, В. К. Буряка, С. У. Гончаренка, О. А. Дубасенюк, В. А. Козакова, Н. В. Кузьміної, П. І. Підкасистого, Н. Г. Сидорчук, М. М. Солдатенка, В. В. Ягупова та ін. Однак окремі напрями цієї проблеми залишаються й досі не вирішеними. Так, ще не напрацьовано в повному обсязі наукової бази для забезпечення ефективності підготовки майбутніх учителів математики до організації самостійної роботи студентів у коледжах, які сьогодні віднесені до вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації.

Необхідною умовою досягнення ефективності навчання математики в коледжах є розуміння майбутніми учителями особливостей організації навчального процесу в таких закладах освіти, місця й значення цієї науки у підготовці спеціаліста певного фаху. Вивчення математики тут не повинне переслідувати мету „самопізнання” науки, адже зміст і завдання цієї дисципліни залежать від спеціалізації коледжів.

Коледжі – важлива ланка в системі вищої освіти України. Їх вирізняє особлива організація навчання. Діяльність коледжів спрямована як на здійснення професійної підготовки, так і на забезпечення загальної середньої освіти, тому в навчальному процесі тут певним чином

комбінуються різні організаційні форми, які властиві загальноосвітній школі та вищим навчальним закладам III-IV рівнів акредитації [2].

Значне місце в навчальному процесі коледжів посідає самостійна робота. У зв'язку із цим перед педагогами постає необхідність вирішення таких завдань: удосконалення організації самостійної навчальної роботи студентів у процесі загальноосвітньої та професійної підготовки; виховання в молоді внутрішньої потреби в поглибленні й оновленні власних знань; забезпечення набуття студентами вмінь і навичок самостійної роботи; формування вміння приймати рішення, конкретизувати завдання, визначати методи та способи розв'язання проблем, які можуть виникнути в професійній діяльності й у повсякденному житті.

Теоретичні основи методики навчання математики в коледжах ґрунтуються на таких засадах: реалізація загальноосвітньої, розвивальної та виховної функцій; диференціація змісту, форм і методів навчання; інтеграція міжпредметних знань; професійне спрямування змісту.

Під час самостійної роботи з математики студенти коледжу отримують базову підготовку, а також набувають практичних умінь і навичок проведення обчислень, оперування формулами, оцінювання результату з практичного та наукового погляду та ін. У них розвивається логічне мислення, дослідницька майстерність, формуються вміння виділяти головне, відшукувати різні варіанти вирішення проблеми тощо.

Самостійна робота, яку належним чином організовано, дозволяє підвищити свідомість і міцність засвоєння знань, виробити в студентів коледжів уміння й навички, що їх вимагають навчальні програми, розвивати пізнавальні здібності, навчати самоорганізації, вмінню передбачати й оцінювати можливий результат, планувати та коригувати власну діяльність, формувати навички професійної самоосвіти.

Питання організації самостійної роботи досліджували І. С. Зоренко, Є. С. Рабунський, Н. М. Терещенко, В. А. Козаков, Ю. І. Палкін, С. Б. Літвінчук, В. Т. Лозовецька, І. В. Оленюк та ін. Аналіз педагогічних джерел під *організацією самостійної роботи студентів* дозволяє розуміти впорядкування та взаємодію її структурних компонентів за певними критеріями, правилами, принципами з метою найкращої реалізації мети професійної освіти.

Самостійна робота студентів у процесі навчання математики є одним із видів діяльності щодо засвоєння знань, умінь, навичок. Тому її організація в коледжах повинна враховувати: відповідний порядок та взаємозв'язок структурних елементів процесу навчання; спрямованість на виконання навчально-виховних функцій або розв'язання пізнавальних завдань; визначення місця й умов функціонування системи; вибір і використання засобів і методів, які забезпечують виконання поставлених завдань.

Для того, щоб самостійна робота в навчальному процесі повною мірою реалізувала свої функції, за висновками науковців, вона повинна бути планомірною, систематичною й змістовною [4, с. 346]. Отже, самостійна робота з математики вимагає спеціальної організації й компетентного педагогічного керівництва.

Управління викладачем навчальною діяльністю студентів визнано однією з обов'язкових умов її здійснення [1]. *Управління самостійною роботою* студентів – це діяльність викладача щодо планування, організації самостійної роботи, розробки методик і прийомів, спрямованих на її вдосконалення, підвищення продуктивності, у процесі якої передбачається формування в студентів нових знань, а також вироблення вмінь і навичок самостійної праці. Сьогодні необхідним є дійове управління процесом самостійної роботи в процесі навчання математики в коледжах.

У коледжах управління навчальною діяльністю відбувається безпосередньо під час занять й опосередковано в процесі позааудиторної роботи студентів, яка організовується викладачем. Основними *завданнями управління* є визначення обсягу, видів, форм самостійної роботи, місця й часу її проведення, ступеня допомоги студентам, створення системи контролю й самоконтролю. Серед *функцій управління* можна назвати: функцію цілеутворення, мотиваційну, організаційну, інформаційну, контрольну, аналітичну.

Управління самостійною роботою в коледжах здійснюється на рівні навчального закладу, відділення (факультету) й циклової (предметної) комісії. Саме на рівні комісії найбільш вагомим є діяльність викладача математики, спрямована на організацію самостійної роботи. Сутність управління тут полягає в тому, щоб підібрати навчальний матеріал, розробити систему контролю, запропонувати форми і засоби самоконтролю в ході самостійної роботи, здійснити

аналіз результатів, провести коригуючі заходи. До функцій управління на цьому рівні також відносять створення сприятливої робочої атмосфери на заняттях, формування позитивного ставлення до самостійної навчальної діяльності.

Самостійну роботу можна вважати вдало організованою тоді, коли студент водночас є й об'єктом управління, і суб'єктом цього процесу, тобто відбувається постійний внутрішній зворотний зв'язок. Ми погоджуємося з думкою Н. Ф. Талізінної, яка вважає, що „управляти – це не пригнічувати, не нав'язувати процесу хід, який суперечить його природі, а, навпаки, максимально враховувати природу процесу, узгоджувати кожен вплив на процес із його логікою” [3, с. 43].

Таким чином, на якість підготовки фахівців у коледжах, формування їх особистості значною мірою впливає те, як організовано навчання математики й, зокрема, самостійна робота студентів. Вивчення й розуміння особливостей навчального процесу у вищих освітніх закладах I-II рівнів акредитації, осмислення активної ролі викладача математики в процесі формування особистості спеціаліста середньої ланки є необхідною умовою удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів математики.

Література:

1. Вузовское обучение: проблемы активизации / Б. В. Бокуть, С. И. Сокорева, Л. А. Шеметков, И. Ф. Харламов. – Минск : Университетское, 1989. – 110, [2] с.
2. Семушина Л. Г. Содержание и методы обучения в средних учебных заведениях : [уч.-метод. пособ.] / Л. Г. Семушина, Н. Г. Ярошенко. – М. : Высш. шк., 1990. – 192 с.
3. Талызина Н. Ф. Формирование познавательной деятельности младших школьников : кн. для учит. / Нина Фёдоровна Талызина. – М. : Просвещение, 1988. – 175, [1] с.
4. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. для студ. пед. спец. вищ. навч. закл. / Василь Васильович Ягупов. – К. : Либідь, 2002. – 559, [1] с.